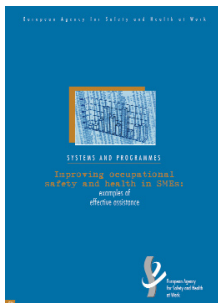

A munkahelyi biztonság és egészségvédelem javítása a kis- és középvállalkozásokban: a hatékony segítségnyújtás példái

Az Ügynökség jelentésének összefoglalója

Bevezetés

Tekintettel arra, hogy Európa legtöbb új munkahelyét a maximum hat munkavállalót foglalkoztató mikrovállalkozások biztosítják, joggal állíthatjuk, hogy a KKV-k igen jelentős mértékben hozzájárulnak az Európai versenyképesség fenntartásához. Nem tagadhatjuk azonban azt sem, hogy a KKV-k bizonyos területeken – köztük a munkahelyi biztonság és egészségvédelem hatékony biztosítása terén – komoly nehézségekkel küzdenek, melyeket a tagállamok már eddig

is számos a vállalkozói szellemet támogató intézkedéssel igyekeztek enyhíteni (1). Az Ügynökség több, a KKV-k munkahelyi biztonsági és egészségvédelmi intézkedéseinek javítását célzó fontos projektet dolgozott ki. Ide sorolhatóak például az Európai Parlament és az Európai Bizottság kezdeményezésében a helyes biztonsági és egészségvédelmi gyakorlat elősegítése érdekében indított speciális támogatási programok (2). Az e téren tett erőfeszítések részeként az Ügynökség külön tanulmányban foglalta össze a KKV-k munkahelyi biztonságát és egészségvédelmét elősegítő támogató szolgáltatások sikeres gyakorlati példáit. A tanulmány a tagállamok által szervezett támogatási programok különböző típusainak elemzése útján:

- szemlélteti a KKV-k számára kidolgozott megelőző programok néhány példáját;
- határozza meg a siker feltételeit és biztosít más szervezetek által is felhasználható, illetve saját helyzetük szerint módosítható információt.

A KKV-kat célzó programok kidolgozásának három fő indoka

- Az EU vállalkozásainak 99%-át képviselő mikro-, kis- és középvállalkozások társadalmi és gazdasági szempontból egyaránt fontos szerepet töltenek be.
- Az európai munkaerő 66%-át foglalkoztatják.
- A munkahelyi biztonság és egészségvédelem terén kedvezőtlenebb helyzetben vannak, mint a nagyvállalkozások.

A KKV-k számára biztosított segítségnyújtás terén alkalmazott helyes gyakorlatról szóló jelentésben bemutatott 18 példa a megvalósításban részt vevőket, a megcélzott szervezeteket és az alkalmazott eszközöket tekintve is eltéréseket mutat. A tárgyalat esetek három kategórián belül kerültek csoportosításra: nemzeti, regionális és ágazati szintű intézkedések. A különböző célcsoportokra irányuló kezdeményezések a kockázatértékelés propagálása és végrehajtása terén nyújtott támogatás mellett kiterjedhetnek például az egyes foglalkozások számára biztosított specifikus útmutatásra, illetve a szakértői segítségnyújtásra. Sokrétűségük mindemellett a tárgyalat kockázati tényezők terén is megmutatkozik.

ESETTANULMÁNYOK

Nemzeti szintű intézkedések

- A KKV-k számára biztosított munkahelyi biztonsági és egészségvédelmi támogatás (Ausztria)
- Kockázatmenedzsment KKV-k számára (Finnország)
- Célkitűzési megállapodások és megelőzési szerződések (Franciaország)
- Pozitív szemléletű munkavégzés: a szervezeti stressz előtérbe helyezése (Írország)
- Kerámiaipari kampány (Portugália)
- 'Jó szomszéd' program (Egyesült Királyság)

Regionális szintű intézkedések

- Kockázatmenedzsment KKV-k számára (Belgium)
- A KKV-k igényei szerint kialakított munkahelyi biztonsági és egészségvédelmi szolgáltatás (Dánia)
- Vállalkozói biztonsági koordinátor (Franciaország)
- KKV-k számára létrehozott szaktanácsadó hálózat (Németország)
- A biztonság kultúrájának terjesztését szolgáló integrált megközelítés (Olaszország)

- Üzleti biztonság és támogatás (Egyesült Királyság)
- #### Ágazati szintű intézkedések
- A vegyztisztító iparban létrehozott munkahelyi biztonsági szövetség (Németország)
 - Műszaki segítségnyújtás a nyomdaiparban (Görögország)
 - A kockázatok kiértékelése és megelőzése az építőiparban (Luxemburg)
 - Szakipari ágazati szabályzatok (Hollandia)
 - Munkaterhelést értékelő eszköz a kiskereskedelmi ágazatban (Hollandia)
 - Stratégiai terv a navarrai mezőgazdasági ágazatban (Spanyolország)

A hatékonyság kiértékelése

A megfelelő intézkedés: nem túl bonyolult és nem túl költséges

A KKV-k munkahelyi biztonsági és egészségvédelmi szintjének javítását célzó intézkedések hatékonyságának elsődleges feltétele az idő- és költségtakarékosság, a könnyű hozzáférhetőség és a kézzelfogható, konkrét tartalom.

- **'Méretre szabott' gyakorlati megoldás**
A vállalkozások program iránti érdeklődésének felkeltése érdekében fontos, hogy az alkalmazott eszközök minden esetben az adott vállalkozás elvárásainak, igényeinek és forrásainak megfelelően kerüljenek kialakításra. Az intézkedés jövőbeli sikerének alapvető feltétele az előzetesen elvégzett megvalósíthatósági tanulmány vagy felmérés. Fontos továbbá, hogy az eszközök gyakorlatban is és könnyen alkalmazhatóak legyenek.
- **Költségtakarékosság**
Az intézkedés költsége kétségtelenül igen jelentősen befolyásolja a részvételi arányt: kivételesen sikeresek például a KKV-k számára ingyenes vagy mérsékelt árú szaktanácsadói szolgáltatások biztosítását előíró intézkedések.

A kockázatértékelés támogatása

A segítségnyújtás jelentésben leírt példái szinte minden esetben magukban foglalják a kockázatok előzetes kiértékeléséhez biztosított támogatást is. A kis- és középvállalkozások vezetői ugyanis nem feltétlenül ismerik a vonatkozó törvényeket, s azzal sincsenek mindig tisztában, hogy a gyakorlatban pontosan hogyan előzhető meg a kockázatok. Mindemellett általában nem rendelkeznek a kiértékelés elvégzéséhez szükséges idővel és (főleg humán) erőforrásokkal.

Ezen a területen a munkahelyi képzéssel és/vagy szaktanácsadással is alátámasztott intézkedések voltak a leghatékonyabbak.

A szakszervezetek és a munkáltatói szövetségek bevonása

A szakszervezetek és a munkáltatói szövetségek projektbe való bevonása gyakran könnyebben megközelíthetővé teszi a KKV-kat, tagságuk azonban bizonyos esetekben csak a KKV-k kis hányadát foglalja magában. Az ilyen szervezetek ágazaton belüli hálózatokkal rendelkeznek, és gyakorlati szempontból is kiválóan ismerik az adott iparágat. Részvételük ily módon jelentősen növelheti az adott projekt hitelességét. Az ágazat munkavállalóit képviselő szakszervezetek azáltal is jelentősen hozzájárulhatnak a projekt sikeréhez, hogy a munkáltatókat a munkavállalókkal történő folyamatos egyeztetésre ösztönzik.

Ágazati megközelítés

(1) Az Európai Bizottságon belül működő KKV-k Európai Megfigyelőközpontjának 2002-es jelentése; elérhető az alábbi címen: http://europa.eu.int/comm/enterprise/enterprise_policy/analysis/doc/execsum_2002_en.pdf

(2) A támogatási programokkal kapcsolatos bővebb tájékoztatást az alábbi címen talál: <http://agency.osha.eu.int/sme/>

A ágazati szintű intézkedések egy példája: Stratégiai terv a navarrai mezőgazdasági ágazatban (Spanyolország)

A terv célja a megelőző menedzsment kis farmokon való bevezetésének támogatása volt.

A projekt keretében a farmerek saját gazdaságuk kockázateértékelésének elvégzését elősegítő szakképzési programokon vettek részt, és arra is lehetőségük nyílt, hogy ellenőriztessék járműveik biztonságát. A projektben részt vevő UAGN szakszervezet a projektet követően szervezeten belüli megelőzési szakértő alkalmazásával igyekezett elősegíteni saját programjai sikerét, és a farmergazdasági berendezések Navarra egész területére kiterjedő módosításához szükséges pénzügyi támogatás megszerzését is fontolóra vette. A terv a humán erőforrások megteremtése mellett a megelőzésről alkotott kedvező vélemény kialakulásához is nagyban hozzájárult. Hosszú távon így minden bizonnyal pozitív hatása lesz.

Az egy bizonyos ágazaton illetve tevékenységen belül megvalósított intézkedések rendkívül sikeresnek bizonyultak. Sikerük meglehetősen egyszerű okokra vezethető vissza: a ágazatra jellemző kockázatok egyértelműen meghatározhatók, a megcélzott vállalkozások – főleg az ipari szövetsegeknek köszönhetően – könnyebben megközelíthetők, a ágazaton belül dolgozók 'ugyanazt a nyelvet beszélik', az intézkedés a ágazaton belüli vállalatok 'mértétre szabott'. Az ilyen intézkedések éppen ezért célirányosabbak, tartalmasabbak és jobban irányíthatók.

A KKV-k megközelíthetősége

A legtöbb vállalkozást kétségtelenül azokkal az intézkedésekkel sikerült elérni, amelyek egy bizonyos ágazat szintjén, vagy egy specifikus problémára vonatkozóan kerültek megvalósításra. Az általános realitás azonban ennek ellenére is sajnos az, hogy a KKV-k részére kidolgozott intézkedések a vállalkozásoknak általában csak meglehetősen kis hányadához jutnak el.

A KKV-kal nehéz kapcsolatba kerülni és még nehezebb rávenni őket arra, hogy részt vegyenek az ilyen típusú intézkedésekben. A kisméretű és gyakran csak csekély forrásokkal rendelkező szervezetek a munkahelyi kockázatok megelőzésének feladatát sajnos csak ritkán kezelik kiemelt fontosságúként. Éppen ezért fontos kihangsúlyoznunk, hogy KKV-kre gyakorolt hatásuk felmérése és javítása érdekében minden esetben szükség van e programok szisztematikus kiértékelésére. Sajnos csak kevés adat áll rendelkezésre arra vonatkozóan, hogy a 15 tagállam különböző intézkedéseiben belül pontosan milyen a KKV-k részvételi aránya.

A regionális szintű intézkedések egy példája: A biztonság kultúrájának terjesztését szolgáló integrált megközelítés (Olaszország)

Lucca tartomány regionális kezdeményezésének elsődleges célja a dolgozói képzés és tájékoztatás kiemelt szintű kezelésének biztosítása, s ezáltal a végzetes kimenetelű balesetek minél nagyobb mértékű megelőzése volt. A program egy új funkció kialakításával próbálta ösztönözni a KKV-k munkahelyi biztonsági kultúrájának fejlesztését: minden vállalatnál bevezetésre került a biztonsági továbbképzésért és tájékoztatásért felelős 'biztonsági szakképzést nyújtó/információt átadó hivatalnok' funkció. A négy hónap alatt rendezett nyolc továbbképzésen 115-en vettek részt és az üzleti vállalkozások között 3000 ismeretterjesztő készlet került szétosztásra. A program sikerének köszönhetően a jelenlegi tervek a kezdeményezés meghosszabbítását és dolgozói ismeretterjesztő anyag összeállítását irányozzák elő.

A programok hatékonyságának értékelése

A nemzeti szintű intézkedések egy példája: A KKV-k számára biztosított munkahelyi biztonsági és egészségvédelmi támogatás (Ausztria)

A törvényben előírt követelmények alapján specifikusan a KKV-k számára kidolgozott ingyenes megelőző szolgáltatás 1999-ben vette kezdetét. 2001-ben a 288.851 KKV 24.000 termelőegységében került bevezetésre a javasolt megközelítés, s a program összesen 146.000 óra szaktanácsadást biztosított. A program beindulása óta a KKV-k 70%-a jelezte, hogy a kezdeményezés keretében biztosított segítségnyújtással kapcsolatos elvárásai teljesültek.

A siker fontos feltétele, hogy a munkáltatók körében egyre inkább tudatosuljon a kockázatmegelőzés jelentősége, s hogy a megelőzés a vállalatvezetésen belül is helyet kapjon: ha sikerül nyilvánvalóvá tenni a megelőzés szükségességét, a vállalat – akár önerőből, akár külső segítséggel – minden bizonnyal magától is megkezdi a szükséges intézkedések kifejlesztését. Az eredmények csak nagyon kevés esetben érzékelhetők közvetlenül, de – ha nem is rövidtávon – legalább középtávon mindenképpen pozitív hatás várható.

Általános következtetések

A KKV-kal nehéz kapcsolatot teremteni, és még nehezebb cselekvésre bírni őket. Ez azonban nem jelent egyet a 'lehetetlen'-nel. A siker biztosítása érdekében fontos, hogy az adott program:

- egy bizonyos ágazatra vagy kockázatra irányuljon;
- helyesen kerüljön kidolgozásra: ne legyen túl bonyolult vagy túl költséges;
- megtervezése és megvalósítása az érdekelt felek (munkáltatók, munkáltatói szervezetek, munkavállalók, szakszervezetek) bevonásával történjen;
- megfelelő kidolgozása az alábbiak szerint kerüljön felmérésre:
 - az igények és szükségletek intézkedést megelőző értékelése
 - a megvalósítást követően tapasztalt hatások szisztematikus kiértékelése;
- ingyenes vagy minimális költségárfordítást igénylő támogatást biztosítson;
- hozzájáruljon a KKV-k munkahelyi biztonsági és egészségvédelmi tevékenységén belül kialakított, fenntartható megelőző kultúra kiépítéséhez;
- az aktív beavatkozásokat gyakorlati dokumentációval és eszközökkel kombinálja.

Hogyan szerezhető be a jelentés?

Az angol nyelven készült teljes jelentés az Ügynökség honlapján keresztül, az alábbi címen érhető el: <http://agency.osha.eu.int/publications/reports/>. A jelentés ingyenesen letölthető.

A nyomtatásban megjelent változat Improving occupational safety and health in SMEs: examples of effective assistance, European Agency for Safety and Health at Work, 2003, ISBN 92-9191-043-0, az Európai Közösség Hivatalos kiadványainak Luxemburgi Hivatalánál (<http://eur-op.eu.int>) vagy a Hivatal értékesítési ügynökségeinél rendelhető meg. Ára 25 EUR (+ ÁFA).

Ez a tájékoztató az alábbi címen az EU valamennyi nyelvén elérhető: http://agency.osha.eu.int/publications/factsheets/index_en.htm